

SPOTKANIE MINISTRA GENERALNEGO Z NOWYMI MINISTRAMI PROWINCJALNYMI I KUSTOSZAMI

“Mądrość Ducha Świętego powiększa nasz horyzont i pomaga nam patrzeć szerzej”: to słowa, którymi minister generalny br. Massimo Fusarelli otworzył doroczne spotkanie definitorium generalnego z ministrami prowincjalnymi i kustoszami wybranymi w ostatnich dwóch latach, które odbyło się w Rzymie w dniach od 29 czerwca do 8 lipca 2022 r. “To wymaga naszej dojrzałości, osobistej i jako braci, kompletnego spojrzenia na rzeczywistość, nie zaś tylko funkcjonowania i kierowania. Winno to być ono wykonywane w przepelnionej wiarą czujności, będącej sercem chrześcijańskiej wiary i naszej profesji braci i mniejszych”.

Wychodząc od problemów i wyzwań, na które Zakon musi dziś odpowiedzieć, minister generalny zachęcał uczestników, aby na wszystko patrzyli z wiarą: “W naszym życiu i posłudze umywania nóg braciom możemy odkryć źródło radości, stając się coraz bardziej zdolnymi, aby rozpoznawać, czego Pan w wieloraki sposób dokonał pośród nas, w braciach i w naszych wspólnotach”.

Po wystąpieniu ojca generała był czas na pytania i dialog, w czasie którego mówiono o reorganizacji Zakonu, rozwoju i procesie starzenia się niektórych prowincji oraz o stanowisku jednostek do wyzwań, które współczesny świat stawia Kościołowi.

Pierwszy dzień pracy zakończył się sprawowaną Eucharystią w dniu imienin ministra generalnego, której przewodniczył br. Ignacio Ceja, wikariusz generalny Zakonu. W homilii podkreślił on trzy ważne aspekty życia Apostołów Piotra i Pawła, które mogą być wskazaniem dla nowych ministrów: głęboka wiara w Jezusa Chrystusa, doświadczenie bycia częścią Kościoła oraz dynamizm misji ewangelizacyjnej.

W kolejnych dniach omówione zostały wszystkie obszary służby braci, od formacji permanentnej i misyjnej do działalności biura sprawiedliwości i pokoju oraz nienaruszalności stworzenia, od kwestii ekonomicznych wspólnot do towarzyszenia braciom przeżywającym trudności. W sobotę uczestnicy udali się na pielgrzymkę po Dolinie Reatyńskiej.

POZOSTAŁE WIADOMOŚCI

POWRACA MIĘDZYNARODOWA RADA FORMACJI I STUDIÓW

“Wczoraj wikariusz generalny br. Ignacio Ceja otworzył nasze spotkanie przekazując pozdrowienia od ministra generalnego oraz zachęcając nas do wytrwałej pracy” - powiedział br. Darko Tepert, sekretarz generalny do spraw formacji i studiów, podczas spotkania międzynarodowej rady formacji i studiów, które odbyło się w Rzymie w dniach od 21 do 24 czerwca 2022 r. “Wikariusz generalny podkreślił, że ostatnia kapituła generalna powierzyła różne zadania sekretariatowi generalnemu formacji i studiów oraz zachęciła międzynarodową radę, aby wsparła w tym dziele sekretariat formacji i studiów”.

W drugim dniu spotkania radni omawiali zagadnienie franciszkańskiej tożsamości. Br. Darko wyjaśnia: “Kwestia naszej tożsamości była szeroko omawiana na ostatniej kapitule generalnej i dostrzegliśmy, że ten wymiar może budzić w nas niepokój. Musimy podjąć solidny wysiłek, aby zacząć od nowa, jak mówi dokument końcowy kapituły generalnej mamy: na nowo podjąć staranie, aby rzeczywiście być braćmi mniejszymi”.

Oprócz franciszkańskiej tożsamości, w kolejnych dniach uczestnicy pracowali nad przygotowaniem dwóch wydarzeń: międzynarodowego sympozjum franciszkańskich centrów studiów (które odbędzie się w przyszłym roku) oraz spotkania braci bez święceń, zaplanowanego na 2024 r., na poziomie konferencji OFM. Omawiano również tematykę ochrony nieletnich i osób bezbronnych, ewangelizacji jak i sprawiedliwości i pokoju oraz nienaruszalności stworzenia.

Spotkanie zorganizowali: br. Darko Tepert, sekretarz generalny oraz br. Hieronimus Yosep Dey Rupa, wicesekretarz. Uczestniczyli następujący przedstawiciele poszczególnych konferencji: br. Samuel Cegłowski z konferencji północnośląskiej, br. Antonino Milazzo z Kustodii Ziemi Świętej, br. Bruno Peixoto z Confres, br. Charles Bernard z konferencji SAAOC, br. Danijel Nikolić z konferencji południowośląskiej, br. David Pool Paredes z konferencji z Guadalupy, br. Elton Viagedor z konferencji EAC, br. Fernando Ferrario z konferencji brazylijskiej i Cono Sur, br. Larry Hayes z konferencji ESC, br. Marco Huatay Flores z konferencji boliwijskiej, br. Milko Gigante z COMPI, br. Solomon Sekabata Mphela z konferencji afrykańskiej oraz br. Thomas Abrell z COTAF.

STAMBUŁ: 16 KURS FORMACJI PERMANENTNEJ NA TEMAT DIALOGU EKUMENICZNEGO I MIĘDZYRELIGIJNEGO

Po kursie online w 2020 r. oraz przerwie w 2021 r. spowodowanej pandemią koronawirusa, międzynarodowa franciszkańska wspólnota do spraw dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego z siedzibą w Turcji wznawia właściwy sobie kurs formacji i studiów. Od 16 do 30 października 2022 r. w Stambule odbędzie się 16 kurs formacji permanentnej na temat dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego, który jak zawsze organizowany jest we współpracy z ministrem generalnym oraz z sekretariatem generalnym do spraw misji i ewangelizacji.

Wspólnota oferuje całemu Zakonowi Braci Mniejszych i wszystkim członkom Rodziny Franciszkańskiej, którzy są zainteresowani, kurs formacji permanentnej na temat dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego w j. włoskim, angielskim i francuskim wraz z tłumaczeniem symultanicznym. Przewidziane są następujące tematy: formacja do dialogu według franciszkańskiego charyzmatu; dialog ekumeniczny między katolikami i prawosławnymi; dialog międzyreligijny islamsko-chrześcijański; perspektywy antropologiczne i międzykulturowe; wyzwania i przyszłość dialogu międzyreligijnego (dialog z kulturą oraz problem imigracji jako wyzwanie). Podczas kursu będą miały miejsce wizyty i spotkania z głównymi środowiskami religijnymi obecnymi w dawnym Konstantynopolu jak: Patriarchat Prawosławny, główne meczety miasta, synagogi, cemevi alewitów, itd.

Na zakończenie kursu przewidziana jest pielgrzymka śladami św. Pawła w Turcji.

Koszt kursu wynosi 900 euro obejmując koszty kursu, wyżywienia i mieszkania, wycieczek i zwiedzania z przewodnikiem. Zainteresowani mogą do 31 sierpnia 2022 r. wysłać zgłoszenia na adres email: dialogue@istanbulofm.org lub makutaba@yahoo.fr. Pierwsze 20 zgłoszonych osób otrzyma potwierdzenie ze szczegółowym programem kursu. Więcej informacji i szczegółów na temat kursów, które odbyły się w poprzednich latach jest dostępnych na stronie: <https://dialogue.istanbulofm.org/>.

ARCYBISKUP SAN PAOLO PODAŁ INFORMACJĘ O ŚMIERCI KARDYNAŁA CLAUDIO HUMMESA

Z wielkim bólem pragnę poinformować, że dzisiaj w wieku 88 lat, po długiej chorobie, którą znosił z cierpliwością i wiarą w Boga, zmarł Jego Eminencja Kardynał Claudio Hummes, arcybiskup senior metropolii San Paolo oraz emerytowany Prefekt Kongregacji ds. Duchowieństwa.

Urodził się w Salvador do Sul (RS) 8 sierpnia 1934 r., wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych; święcenia kapłańskie otrzymał 3 sierpnia 1958 r., zaś biskupie 25 maja 1975 r. Był biskupem ordynariuszem diecezji Santo André (SP), arcybiskupem w Fortaleza oraz arcybiskupem w San Paolo. Członkiem Kolegium Kardynalskiego został mianowany przez papieża św. Jana Pawła II na konsystorzu dnia 21 lutego 2001 r. Od 2006 r. do 2011 r. pracował w Rzymie przy papieżu Benedykcie XVI a jako Prefekt Kongregacji ds. Duchowieństwa.

Po powrocie do Brazylii został przewodniczącym komisji episkopatu dla Amazonii, (Konferencji Episkopatu Brazylii) oraz niedawno utworzonej Konferencji Kościoła Amazonii.

Zachęcam wszystkich do modlitwy na znak naszej wdzięczności za owocne życie zmarłego kardynała Hummesa prosząc o jego wieczne zbawienie, aby Bóg raczył go przyjąć do życia wiecznego, w które wierzył i którego oczekiwał. Niech Bóg przyjmie do swojej wiecznej chwały naszego zmarłego barta, kardynała Claudio Hummesa i będzie dla niego wieczną światłością.

Ciało zmarłego będzie wystawione w katedrze metropolii San Paolo, gdzie sprawowane będą Msze św. w godzinach, które w stosownym czasie zostaną podane do wiadomości.

San Paolo, 4 lipca 2022 r.
kardynał Odilo Pedro Scherer
Arcybiskup San Paolo

CZTERDZIEŚCI LAT MARSZU FRANCISZKAŃSKIEGO: BP CETOLONI OPOWIADA O JEGO POCZĄTKACH

W tym roku, po latach trudności związanych z pandemią koronawirusa, wraca Marsz Franciszkański, podczas którego grupy osób młodych różnego pochodzenia wyruszą pieszo, aby 2 sierpnia, w dzień uroczystości odpustu Porcjunkuli, dotrzeć do Asyżu. Po ponad czterdziestu latach od pierwszego Marszu Franciszkańskiego bp Rodolfo Cetoloni, biskup senior diecezji Grosseto (Włochy) – a zarazem od pięćdziesięciu lat brat mniejszy – opowiada o narodzinach tej inicjatywy, która zmieniła życie wielu młodych na całym świecie.

Jak zrodził się pomysł Marszu Franciszkańskiego?

W pierwszych miesiącach 1980 r. byliśmy w klasztorze św. Franciszka w Fiesole (Włochy), gdzie mieścił się dom formacyjny dla studentów teologii (profesorów czasowych) oraz dom franciszkańskiego duszpasterstwa młodzieży i powołań. W roku tym Toskania miała ofiarować oliwę do lampy, która pali się przy grobie św. Franciszka, patrona Włoch. Dlatego w klasztorach i w diecezjach starano się zorganizować jakąś szczególną inicjatywę, aby całych obchodów nie redukować tylko do wydarzeń świętowanych w dniach 3-4 października. W prowincji i w diecezjach tokańskich poddano myśl zorganizowania pielgrzymki grup lub parafii do Asyżu. W ten sposób w naszym pełnym młodych klasztorze szukaliśmy bardziej kreatywnego sposobu realizacji tej idei. Pewnego dnia, kiedy piliśmy poobiednią kawę, br. Daniel i br. Michał podsunęli pomysł, aby pójść do Asyżu pieszo! Żywo dotknięty tą myślą, podjąłem wyzwanie i zaakceptowałem ten pomysł. Były to całkiem inne czasy. Mało osób mówiło o Drodze św. Jakuba do Santiago de Compostela, o Via Francigena (Droga Lombardzka) czy o innych pielgrzymkowych szlakach. Pieszko chodzili tylko skaucci oraz osoby, które w niedziele rano uprawiały jogging. Ale pomysł został już poddany. Jako odpowiedzialny za duszpasterstwo powołaniowe wziąłem odpowiedzialność za zorganizowanie tego dzieła.

Jak wyglądała organizacja pierwszego Marszu Franciszkańskiego?

Pracowałem z ojcem Eugenio Barellim, magistrem profesów, zapytałem niektórych naczelników skautów, aby dowiedzieć się z czym się wiąże maszerowanie pieszo przez kilka dni, zapoznawałem się z trasą wraz z ojcem Martino Bertagna (historyk i archiwista). Został przygotowana broszura (na powielaczu z odręcznie wykonanym na papierze planem), która została rozpropagowana. Nie przypuszczaliśmy, że dużo osób będzie chciało wziąć udział, może jakieś 20/30, więc z zakwaterowaniem dla tak niewielkiej grupy nie powinno być problemu. Jeśli chodzi o jedzenie to mieliśmy je organizować z dnia na dzień.

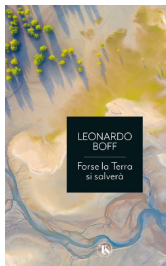
Wybraliśmy datę na lipiec, ale już w czerwcu zdaliśmy sobie sprawę, że zapisało się ponad 120 osób. Sprawa się bardzo skomplikowała, ale pomogła nam wspólna praca i poczucie wspólnoty, którą charakteryzował się klasztor w Fiesole. Szczególnie opatrnościowym był wybór rodziców jednego z młodych uczestników, którzy wzięli na siebie zaopatrzenie. Z niektórymi studentami i z ojcem Eugenio kilka razy udałem się na trasę, aby zapytać o możliwość zakwaterowania w parafiach i innych miejscach. Wiele przecierało oczy i mówiło: "Pieszko do Asyżu?! Na tym lipcowym upale? Ile osób?"

[Czytaj dalej](#)

COMUNICATO DEL TEMPO FORTE DI LUGLIO 2022
FRONTE

LEONARDO BOFF

Forse la Terra si salverà (*Być może Ziemia ocaleje*), **Edizioni Terra Santa, 2022, s. 288**

Leonardo Boff, brazylijski teolog (1938), jest jednym z ojców teologii w y z w o l e n i a . Niegdyś brat mniejszy i kapłan, w 1992 r. odszedł z Zakonu po konflikcie ze Stolicą Apostolską, krytykowany za jego bardziej "marksistowskie" i radykalne poglądy. Zawsze stawał po stronie ostatnich, w przekonaniu, że ubóstwo nie jest naturalnym stanem. Nauczyciel, pisarz i wykładowca, jest autorem wielu książek, w który znajdziemy również jego "ekologiczną" myśl popierającą ideę rozwoju skoncentrowanego na przekonaniu, że Ziemia jest żywym organizmem, którego integralną częścią jest człowiek. Wobec wyzwań planety, wydarzenia u progu pontyfikatu papieża Franciszka stały się dla niego znakiem wielkiej nadziei.

GILBERTO AQUINI

I santi del sorriso.

Vite straordinarie tra storia, umorismo e devozione

(*Uśmiechnięci święci. Niezwykłe żywoty między historią, humorem i pobożnością*), **TS Edizioni, 2022, s. 208**

W tej bogatej galerii wyjątkowych biografii zostały przedstawione słowa i dzieła gigantów wiary, którzy

trudności życia potrafili uczynić lekkimi: od Filipa Neri do Ignacego Loyoli, od św. Mikołaja do św. Jana Bosko, od Teresy z Lisieux do bł. Joanny z Signy.

Wydarzenia opisane wytwornym piórem Gilberto Aquini są oparte na historii, jednak bez pomijania aspektów legend i anegdot, które zostały utrwalone w pobożności.

Pośród tych świętych – niektórych mało znanych – nie ma ani jednego, który byłby podobny do drugiego. A ich łagodne i pobłażliwe spojrzenie na codzienne cierpienia i przeciwności uczy nas tej mądrości, która jest czystym darem Ducha.

FIDEL AIZPURÚA DONAZAR

Miradas sobre Francisco

de Asís, (*Spojrzenie na*

Franciszka z Asyżu), **Ediciones**

Franciscanas Arantzazu,

2021, s. 168

Fidel Aizpurúa przedstawia nam w swojej książce serię różnych punktów spojrzenia osób, które w większości nie są związani

ze św. Franciszkiem, a mimo wszystko mogą być uważani za należących do "franciszkańskiej rodziny", tej, która nie potrzebuje habitu, ani afiliacji, ani nawet wiary.

Potrzebuje jedynie szacunku do Franciszka, a przedstawione tu osoby miały go w swoim życiu i uważały go za niezmiernie cenny.

AGENDA

MINISTRA GENERALNEGO SIERPIEŃ

- 1 - ASYŻKLASZTOR ŚW. KLARY: Msza św.
PORCJUNKULA: Inauguracja odpustu – Msza św.
- 2-3, MEDZIUGORIE, Festiwal młodzieży
- 10, ASYŻ, KLASZTOR KLARYSE S.
QUIRICO: Msza św.
- PERUGIA, KLASZTOR KLARYSEK S. ERMINIO, Msza św.
- 11, FOLIGNO: KLASZTOR KLARYSEK SANTA LUCIA, Msza św.
- ASSISI, Zebranie Generalne Instytutu Misjonarek Królewskośći Chrystusa
Spotkanie i Msza św.
- 12-26, Wakacje
- 27 RZYM, Konsystorz ustanawiający nowych kardynałów

NOWI PROWINCJAŁOWIE

Br. Marcos Iván Saravia Orellana - Prowincja św. Franciszka Solano, Peru.

Br. Virgil Agbessi - Prowincja Słowa Wcielonego – Togo, Wybrzeże Kości Słoniowej, Benin, Burkina Faso i Ghana.

WIZITATORZY GENERALNI

Br. Edgardo Manuel PÉREZ TEJEIRA z Prowincji Matki Bożej z Guadalupe, Ameryka Środkowa dla Prowincji Św. Piotra i Pawła, Meksyk (Celaya).

Br. Giampaolo Masotti, z Prowincji Serafickiej św. Franciszka z Asyżu, Włochy dla Prowincji św. Bonawentury, Włochy

Br. Pedro Roberto Balingit MANANSALA z Prowincji św. Piotra Chrzyciela, Filipiny, dla Kustodii św. Jana Chrzyciela, Pakistan.

Br. Agustinus Lorenus NGGAME z Prowincji św. Michała Archanioła, Indonezja, dla Prowincji św. Franciszka Herolda Pokoju, Indonezja i Zachodnia Papua.